

УДК 061.2: 321.7

DOI <https://doi.org/10.30970/PPS.2025.60.47>

ПОЛІТИЧНА СУБ'ЄКТНІСТЬ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У ПРОЦЕСІ ДЕМОКРАТИЧНОГО ТРАНЗИТУ: ДОСВІД УКРАЇНИ

Дмитро Порошук

*Український державний університет імені Михайла Драгоманова,
факультет соціально-політичних наук, кафедра політичних наук
вул. Пирогова, 9, 01601, м. Київ, Україна
<https://orcid.org/0009-0002-6272-1674>*

У статті досліджується політична суб'єктність громадських організацій у контексті демократичного транзиту України. Мета дослідження – проаналізувати особливості формування та реалізації політичної суб'єктності громадських організацій в Україні в умовах демократичного транзиту, а також охарактеризувати їхню роль у ключових етапах політичних трансформацій. Проаналізовано еволюцію ролі громадських організацій у ключових етапах сучасної української історії, від початкового етапу незалежності до постреволуційної трансформації в умовах повномасштабної війни. Виокремлено п'ять функціональних напрямів діяльності громадських організацій – адвокаційний, моніторинговий, сервісний, мобілізаційний і гуманітарний – та розглянуто їхню роль у зміцненні політичної стабільності, демократичного контролю та суспільної стійкості. Значну увагу приділено емпіричним кейсам, які ілюструють здатність громадянського суспільства впливати на публічну політику. У статті також окреслено ключові виклики для ефективної політичної участі громадських організацій, зокрема фінансову залежність, регуляторний тиск, кадрову нестабільність та ін. Наголошено на необхідності інституціоналізації політичної суб'єктності громадських організацій як чинника демократичної консолідації в умовах суспільно-політичних трансформацій. Російська збройна агресія проти України та повномасштабне вторгнення 2022 року спричинили суттєве переосмислення політичної суб'єктності громадянського суспільства. У нових умовах громадські організації не лише залишаються каналами політичного впливу, а й перетворюються на ключових агентів стійкості держави, зокрема через логістику гуманітарної допомоги, захист прав внутрішньо переміщених осіб, міжнародне представництво інтересів країни. Політична суб'єктність громадських організацій у процесі демократичного транзиту України засвідчує глибоку трансформацію ролі громадянського суспільства – від периферійного спостерігача до активного й впливового актора політичного процесу. Це актуалізує потребу в оновленні теоретичних підходів до розуміння політичної суб'єктності в сучасних умовах.

Ключові слова: громадські організації, політична суб'єктність, демократичний транзит, громадянське суспільство, публічна політика.

Вступ. Демократичний транзит України, розпочатий після здобуття незалежності у 1991 році, є складним і багатовимірним процесом, який триває в умовах глибоких трансформацій політичної системи, соціальних інститутів та громадської активності. На відміну від деяких інших пострадянських держав, український шлях до демократії не був лінійним: періоди прогресу чергувалися з кризами, а політичні інститути часто функціонували в умовах нестабільності й зовнішнього тиску. Особливої складності процес демократичного розвитку набув після 2014 року, коли агресія Російської Федерації, спочатку у формі анексії Криму та збройного конфлікту на Донбасі, а згодом – у вигляді повномасштабного вторгнення у 2022 році, радикально змінила безпековий та політичний ландшафт України.

В цьому контексті ключову роль у забезпеченні поступу демократичних трансформацій почали відігравати громадські організації (ГО), які поступово утвердилися як важливі політичні суб'єкти. Їхня здатність мобілізувати громадськість, чинити тиск на владу, просувати реформи та здійснювати моніторинг державної політики була особливо яскраво виявлена під час знакових подій новітньої історії України – Помаранчевої революції 2004 року та Революції Гідності 2014 року. У період демократичного транзиту України громадські організації активно діють у сферах захисту прав людини, боротьби з корупцією, розвитку інклюзивного громадянського суспільства, а також надання соціальних послуг і просування участі громадян у політичному процесі [6]. Після початку повномасштабної війни у 2022 році спектр діяльності ГО суттєво розширився: вони стали активними учасниками надання гуманітарної допомоги, підтримки внутрішньо переміщених осіб та сприяння обороноздатності країни [1; 10]. Таким чином, громадські організації в Україні перетворюються на багатофункціональних акторів, які виконують як традиційні політичні функції, так і завдання, пов'язані з національною безпекою та виживанням держави, що вимагає ревізії усталених уявлень про політичну суб'єктність громадських організацій та концептуального осмислення політичної суб'єктності громадських організацій у нових умовах, коли традиційні межі між політичною, соціальною та безпековою роллю громадянського суспільства дедалі більше стираються.

Мета та завдання дослідження. Мета дослідження – проаналізувати особливості формування та реалізації політичної суб'єктності громадських організацій в Україні в умовах демократичного транзиту, а також охарактеризувати їхню роль у ключових етапах політичних трансформацій. Завдання дослідження: окреслити теоретико-методологічні підходи до аналізу політичної суб'єктності громадських організацій; проаналізувати еволюцію ролі громадських організацій у процесі демократичного транзиту України (1991–2024); оцінити функціональні напрями діяльності ГО в умовах суспільно-політичних трансформацій.

Методи дослідження. У дослідженні використано міждисциплінарний та системний підходи. Основними методами стали аналіз і синтез – для теоретичного осмислення політичної суб'єктності громадських організацій, історичний та порівняльний аналіз – для визначення динаміки ролі ГО у різні етапи демократичного транзиту, а також кейс-метод – для вивчення конкретних прикладів участі ГО у ключових політичних подіях. Структурно-функціональний підхід дозволив оцінити зв'язок між функціями громадських організацій та трансформацією політичної системи України.

Результати дослідження. Демократичний транзит України є складним, динамічним та багатофакторним процесом, який відбувається в умовах взаємодії глибоких структурних трансформацій, зовнішніх загроз і внутрішніх викликів. У науковій літературі цей процес визначається як перехід від авторитарного до демократичного політичного режиму із запровадженням виборчої системи, лібералізацією політичного життя та консолідацією демократичних інститутів [5]. У випадку України транзит був ускладнений спадщиною радянського минулого, стійкими корупційними практиками, домінуванням олігархічних еліт та дестабілізуючим впливом Росії. Загалом, у складному та поліморфному процесі демократичного транзиту України можна виділити декілька ключових віх, кожна з яких характеризується зміною політичної суб'єктності громадських організацій [1; 8; 9; 10]:

– *Віха I. Початковий етап демократичного транзиту (1991–2004).* Період після проголошення незалежності України у 1991 році ознаменувався формальним переходом від радянської моделі до демократичної системи управління. Було закладено основи багатопартійності, проведено перші конкурентні президентські та парламентські вибори, проте інституційна спроможність залишалася слабкою, а політична культура – незрілою.

Високий рівень корупції та домінування пострадянської номенклатури суттєво гальмували демократичні трансформації. У цей період відбулося становлення перших незалежних громадських організацій, які започаткували процес формування громадянського суспільства та сприяли пробудженню громадянської активності.

– *Віха II. Протестно-реформаторський етап (2004–2009)*. Помаранчева революція 2004 року стала поворотним моментом, що засвідчив здатність громадян до мобілізації задля захисту демократичних цінностей. Прихід до влади Віктора Ющенка супроводжувався спробами реалізувати конституційну реформу та боротьби з корупцією, хоча результати були обмеженими через політичну нестабільність і внутрішні суперечності. У цей період громадські організації суттєво посилили свою роль у політичному процесі, беручи активну участь у протестах, висуваючи вимоги демократизації та здійснюючи тиск на органи влади.

– *Віха III. Рецидив авторитаризму (2010–2014)*. Президентство Віктора Януковича позначилося посиленням авторитарних тенденцій, концентрацією влади, наступом на свободи та правову державу. Системна корупція, переслідування опозиції та тиск на громадянське суспільство супроводжували цей період, спричиняючи політичну деградацію. Водночас громадські організації продовжували діяти в умовах репресій, організовуючи протести, здійснюючи моніторинг порушень прав людини, надаючи підтримку активістам і готуючи базу для масових протестів, які переросли у Революцію Гідності.

– *Віха IV – Період постреволюційної трансформації та збройної агресії (2014–дотепер)*. Після Революції Гідності Україна вступила у новий етап демократичного транзиту, поєднаний із глибокими викликами, зокрема агресією з боку Росії – анексією Криму, війною на Донбасі та повномасштабним вторгненням у 2022 році. Водночас відбулися важливі демократичні реформи: започатковано реформу децентралізації, створено антикорупційні інституції (НАБУ, САП), проведено реформу поліції. Попри складну безпекову ситуацію та обмежений прогрес у сфері верховенства права, громадянське суспільство продемонструвало надзвичайну мобілізацію, гнучкість та адаптивність. У цей період громадські організації відіграють ключову роль у волонтерському русі, допомозі армії та внутрішньо переміщеним особам, моніторингу воєнних злочинів, міжнародній адвокації, а також у просуванні та контролі за реформами.

Наведені вище віхи відображають складну та динамічну траєкторію демократичного транзиту України, в якій громадянське суспільство виступає незамінним чинником політичної трансформації, адаптації до нових викликів та послідовного руху до демократичної консолідації.

На цьому тлі особливої ваги набуває аналіз ролі громадських організацій як нових політичних суб'єктів, які відіграють ключову роль у формуванні та підтримці демократичної динаміки. У науковому дискурсі ГО визначаються як незалежні, неприбуткові об'єднання, покликані вирішувати суспільно значущі проблеми через мобілізацію громадян, адвокацію та контроль за владою [9]. В українському контексті ГО є порівняно новим, але стрімко зростаючим сегментом громадянського суспільства, який після 2004 року демонструє дедалі вищу здатність впливати на публічну політику.

У контексті демократичного транзиту суспільства Україна демонструє зростаючу значущість громадських організацій як суб'єктів політичного процесу [2]. ГО не лише інституціоналізують колективні громадянські інтереси, а й виконують низку системно важливих функцій, що сприяють стабілізації політичної системи, легітимації владних практик і розширенню демократичного простору. На основі функціонального аналізу діяльності українських ГО доцільно виділити п'ять ключових напрямів їхньої активності [9]: адвокація, моніторинг, надання послуг, мобілізація та гуманітарна підтримка.

Адвокаційна функція передбачає цілеспрямовану діяльність щодо формування та просування політичних і правових ініціатив, які відображають інтереси певних соціальних груп або загальногромадянських цінностей. Через інструменти публічної комунікації, юридичного впливу та коаліційного тиску ГО ініціюють зміни у нормативно-правовому полі, впливаючи на порядок денний державної політики, зокрема у сферах медіареформ та антикорупційного законодавства.

Моніторингова функція реалізується як форма громадського контролю за діями державних органів, особливо в контексті прозорості управлінських процедур та протидії зловживанням владою. Аналітичні та експертні спроможності ГО дають змогу верифікувати владні рішення й практики, що сприяє підвищенню підзвітності суб'єктів публічного управління. Такі ініціативи, як DOZORRO, спостереження за виборами чи документування порушень міжнародного гуманітарного права, засвідчують ефективність громадянського моніторингу у складних політичних умовах.

Функція надання послуг засвідчує зміщення фокусу ГО від суто політичної участі до практик соціального посередництва, в межах яких вони частково компенсують дефіцити державного соціального забезпечення. Йдеться про цільове надання правової, медичної, соціальної допомоги групам із підвищеним рівнем вразливості – таким як ВІЛ-інфіковані особи [6], внутрішньо переміщені особи та ін. Цей напрям діяльності формує альтернативну інфраструктуру соціальної підтримки у кризових ситуаціях.

Мобілізаційна функція репрезентує потенціал ГО як каталізаторів громадської активності та чинників колективної дії. Через організацію протестів, акцій прямої дії та кампаній громадського впливу ГО сприяють політичній артикуляції суспільних запитів. Їхня роль у масових заходах з мобілізації – зокрема під час Помаранчевої революції та Революції Гідності – засвідчує здатність громадянського суспільства до ініціювання радикальних політичних трансформацій.

Гуманітарна функція реалізується у форматі оперативного реагування на наслідки збройного конфлікту, гуманітарних та соціальних криз. ГО акумулюють ресурси для підтримки постраждалих, організовують логістику допомоги, надають психологічну підтримку та сприяють адаптації вразливих категорій населення [6]. У цьому контексті громадські ініціативи виступають важливим елементом системи національної стійкості в умовах війни.

Таким чином, багатовимірна функціональність ГО не лише зумовлює їхню організаційну інтеграцію в політичний процес, а й трансформує саму логіку взаємодії між громадянським суспільством і державою, поглиблюючи механізми демократичної участі та контролю в постсоціалістичному просторі України.

Аналіз конкретних емпіричних кейсів демонструє високий рівень інтегрованості громадських організацій у процеси політичної трансформації в Україні [1]. Зокрема, під час Помаранчевої революції 2004 року низка громадських ініціатив, серед яких «Комітет виборців України», «Свобода вибору» та молодіжний рух «Пора», відіграли ключову роль у мобілізації громадянського суспільства. Ці організації координували масові акції протесту, здійснювали системний моніторинг виборчого процесу, а також впроваджували інноваційні практики ненасильницького спротиву, запозичені з досвіду міжнародних демократичних рухів [13]. Подібну, хоча й масштабнішу за обсягом і впливом, роль відігравали громадські організації під час Революції Гідності 2014 року. Вони забезпечували організаційне ядро протестного руху, формували мережі логістичної та правової підтримки учасників протестів, а також займалися документуванням випадків порушення прав людини з боку державних органів. Водночас активно розвивався волонтерський сектор, який, хоча

формально не завжди ототожнювався з інституційними НУО, був тісно з ними пов'язаний у спільних ініціативах та діях [14].

Після 2014 року громадські організації суттєво активізували свою діяльність у сфері демократичного нагляду й антикорупційної політики. Визначальну роль у цьому напрямі відіграють такі структури, як «Центр протидії корупції» та «Transparency International Україна», які здійснюють системний моніторинг діяльності органів державної влади, продукують аналітичні дослідження та реалізують практико-орієнтовані ініціативи. Одним із найуспішніших прикладів є електронна платформа «DOZORRO», що дозволяє громадянам повідомляти про зловживання у сфері державних закупівель, сприяючи підвищенню прозорості та підзвітності [15].

Паралельно спостерігається зростання проєктів, спрямованих на посилення громадської участі на локальному рівні. У цьому контексті варто виокремити ініціативу «Школи демократії» Європейського центру імені Вергеланда, що інтегрує демократичні підходи до врядування в освітнє середовище та формує нове покоління активних громадян [4].

Російсько-українська війна, яка триває з 2014 року та перейшла у фазу повномасштабного вторгнення у 2022 році, стала каталізатором радикальних змін у структурі й функціональному наповненні громадянського сектору. Громадські організації трансформувалися у ключових суб'єктів забезпечення гуманітарної, логістичної та психологічної підтримки як для Збройних Сил України, так і для внутрішньо переміщених осіб та інших постраждалих груп населення [6]. За офіційними даними, лише упродовж першого року повномасштабної агресії кількість НУО, що надають гуманітарну допомогу, зросла більш ніж утричі, що свідчить про надзвичайну адаптивність та мобілізаційний потенціал громадянського суспільства в умовах національної кризи.

Попри суттєві досягнення у сфері розбудови громадянського суспільства, діяльність громадських організацій в Україні супроводжується низкою системних викликів, які обмежують їхню ефективність та довгострокову спроможність впливати на політичні процеси. Одним із найбільш критичних чинників є значна залежність більшості ГО від зовнішнього донорського фінансування, що створює потенційні ризики для їхньої інституційної автономії, сталості та легітимності в очах суспільства. Незбалансованість та нестабільність фінансової підтримки, зокрема з боку держави, також ускладнює стратегічне планування та інституційну інклюзивність третього сектору. У цьому контексті дослідники констатують недосконалість чинної моделі фінансування неурядових організацій в Україні, яка не забезпечує необхідного рівня незалежності та функціональної стабільності [12].

Додаткові обмеження функціональної ефективності ГО зумовлені впливом зовнішнього політико-адміністративного середовища. Зокрема, простежуються численні прояви політичного та бюрократичного тиску, які набувають форми регуляторних обмежень, вибіркової уваги з боку контролюючих органів або цілеспрямованих кампаній з дискредитації з боку політичних акторів [7]. У поєднанні з цим спостерігається обмеженість організаційної спроможності багатьох НУО, що виявляється у нестачі кваліфікованого персоналу, недостатньо розвинених управлінських структур і відсутності системної кадрової політики [3].

Ці внутрішні та зовнішні виклики функціонування ГО поглиблюються у ширшому контексті політичної системи України, яка продовжує характеризуватися високим рівнем олігархічного впливу, інституційною фрагментованістю та подекуди низьким рівнем суспільної довіри до органів влади. Хоча демократичні цінності задекларовані в офіційному дискурсі й підтримуються значною частиною населення, їхнє реальне впровадження у практику державного управління залишається обмеженим і нерівномірним [11]. Унаслідок

цього громадські організації, попри їхню зростаючу активність, діють в умовах нестабільного інституційного середовища, що ускладнює процес інституціоналізації громадянської участі як системного чинника демократичного розвитку.

Інституціоналізація впливу громадянського суспільства постає як необхідна передумова демократичної консолідації. Ефективність політичної участі громадських організацій у майбутньому значною мірою залежатиме від збереження їхньої автономності, експертної спроможності, високої репутації та наявності стійких комунікаційних каналів із державними інституціями й суспільством загалом. У цьому контексті особливого значення набуває закріплення механізмів участі громадських організацій у формуванні, реалізації та моніторингу публічної політики на всіх рівнях управління.

Висновки. Політична суб'єктність громадських організацій у процесі демократичного транзиту України засвідчує глибоку трансформацію ролі громадянського суспільства – від периферійного спостерігача до активного й впливового актора політичного процесу. Протягом понад трьох десятиліть незалежності України громадські організації еволюціонували від неформальних ініціативних об'єднань до сталих інституцій, спроможних впливати на формування публічного порядку денного, мобілізувати громадян, здійснювати нагляд за владою і виступати агентами демократичних змін.

Політична суб'єктність громадських організацій виявляється як динамічна та адаптивна. У різні історичні етапи функціональний спектр діяльності таких організацій змінювався: від захисту прав і свобод до участі у реформуванні державного управління, наданні соціальних послуг, розбудові волонтерських мереж, а також міжнародній адвокації інтересів України. Така багатовекторність засвідчує їхню здатність адаптуватися до нових викликів, зберігаючи політичну дієздатність і суспільну легітимність.

У контексті структурної нестабільності громадські організації виконують системно важливі функції, які сприяють підвищенню стійкості політичної системи. Їхня діяльність у сфері моніторингу, адвокації, мобілізації ресурсів, надання гуманітарної допомоги й соціальних послуг підвищує підзвітність держави, підтримує горизонтальні зв'язки в суспільстві та зміцнює соціальну інтеграцію. Завдяки цьому громадянське суспільство заповнює структурні прогалини у державній політиці, особливо у сферах безпеки, соціального захисту та демократичного врядування.

Таким чином, громадські організації в Україні не лише виступають посередниками між суспільством і державою, а й перетворилися на структурний елемент демократичного ландшафту. Їхня політична суб'єктність становить одну з необхідних умов завершення демократичного транзиту, збереження державності та формування стійкої демократії, спроможної до адаптації та розвитку в умовах багатовимірних викликів.

Список використаної літератури

1. Тищенко Ю. А., Литвиненко О. М., Михайлова О. Ю., Каплан Ю. Б., Горєлов Д. М., Корнієвський О. А., Палій Г. О., & Пеліванова Н. І. Стан розвитку громадянського суспільства в Україні: шлях протягом 30-ти років та ключові аспекти 2021 року: аналітична доповідь. НІСД, 2021, <https://doi.org/10.53679/NISS-analytrep.2021.22>
2. Чернявська О. В. Громадські організації як чинник активізації процесу формування громадянського суспільства в Україні: потенціал та можливості. *Ukrainske suspilstvo*, 2009, 3(30), 144–152. <https://doi.org/10.15407/socium2009.03.144>
3. Bader M., Huss O., Meleshevych A., & Nesterenko O. Civil society against corruption in Ukraine: Pathways to impact. *Kyiv-Mohyla Law and Politics Journal*, 2019, 5, 1–35. DOI: <https://doi.org/10.18523/kmlpj189975.2019-5.1-35>

4. Deineko O., & Holm-Hansen J. Strengthening Ukraine's democracy through education during the war: Second mid-term evaluation of the European Wergeland Centre's Schools for Democracy Programme. *NIBR Report 2024:4*, Norwegian Institute for Urban and Regional Research, OsloMet – Oslo Metropolitan University, 2024. <https://theewc.org/content/uploads/2024/08/mid-term-evaluation-Ukraine-final-report.pdf>
5. Grecu S. Difficulties of democratic transition in Ukraine and the Republic of Moldova. *Symposion*, 2015, 2, 55–69. DOI: <https://doi.org/10.5840/symposion2015214>
6. Lazarus L., McClarty L. M., Herpai N., Pavlova D., Tarasova T., Gnatenko A., Bondar T., Lorway R., & Becker M. L.; Dynamics Study Team. «...because the social work never ends»: A qualitative study exploring how NGOs responded to emerging needs while upholding responsibility to HIV prevention and treatment during the war in Ukraine. *Journal of the International AIDS Society*, 2024, 27(Suppl 3), e26309. DOI: <https://doi.org/10.1002/jia2.26309>
7. Light M., Singh A. M., Erlich A., & Feday O. Urban disorder in democratic transitions: Ukraine's municipal policing debates in comparative perspective. *Policing and Society*, 2025, 35(4), 448–464. DOI: <https://doi.org/10.1080/10439463.2024.2411538>
8. Smith N. Ukraine's democratisation path post-Orange revolution: Examining the internal and external impediments to successful democratic reform in Ukraine. In *Democracy Promotion and the Colour Revolutions*, 2016, 193–218. DOI: https://doi.org/10.1007/978-3-319-43437-7_10
9. Soldatiuk-Westerveld J., Deen B., & van Steenberghe A. L. Work in progress: Ukraine's state-civil partnership to reform the security sector. *Clingendael Institute*, 2023. <https://www.clingendael.org/pub/2023/work-in-progress/1-the-transformation-and-functions-of-ukrainian-civil-society/>
10. Stepanenko V., & Stewart S. 'Who, if not us?': Civic activism and defence in wartime Ukraine. *Innovation: The European Journal of Social Science Research*, 2025, 38(1), 152–168. DOI: <https://doi.org/10.1080/13511610.2025.2467214>
11. Szostek J., & Orlova D. Understandings of democracy and "good citizenship" in Ukraine: Utopia for the people, participation in politics not required. *Post-Soviet Affairs*, 2022, 38(6), 479–496. DOI: <https://doi.org/10.1080/1060586X.2022.2084280>
12. Tkachuk I. How changing of different factors impacts the quantity of NGOs' incomes in Ukraine. *Investment Management and Financial Innovations*, 2016, 13(4), 301–308. https://www.businessperspectives.org/images/pdf/applications/publishing/templates/article/assets/7957/imfi_en_2016_04_Tkachuk.pdf
13. Wilson A. Ukraine's Orange Revolution, NGOs and the role of the West. *Cambridge Review of International Affairs*, 2006, 19(1), 21–32. DOI: <https://doi.org/10.1080/09557570500501747>
14. Worschech S. New civic activism in Ukraine: Building society from scratch? *Kyiv-Mohyla Law and Politics Journal*, 2017, (3), 23–45. DOI: <https://doi.org/10.18523/kmlpj119984.2017-3.23-45>
15. Zarembo K., & Martin E. Civil society and sense of community in Ukraine: From dormancy to action. *European Societies*, 2024, 26(2), 203–229. DOI: <https://doi.org/10.1080/14616696.2023.2185652>

POLITICAL SUBJECTIVITY OF CIVIL ORGANIZATIONS IN THE PROCESS OF DEMOCRATIC TRANSIT: THE EXPERIENCE OF UKRAINE

Dmytro Poroschuk

Mykhailo Drahomanov Ukrainian State University,

Department of Political Science

Pyrohova str., 9, 01601, Kyiv, Ukraine

<https://orcid.org/0009-0002-6272-1674>

The article examines the political subjectivity of public organizations in the context of Ukraine's democratic transition. The purpose of the study is to analyze the features of the formation and implementation of the political subjectivity of public organizations in Ukraine in the context of democratic transition, as well as to characterize their role in key stages of political transformations. The evolution of the role of public organizations in key stages of modern Ukrainian history is analyzed, from the initial stage of independence to the post-revolutionary transformation in the context of a full-scale war. Five functional areas of activity of public organizations are identified – advocacy, monitoring, service, mobilization and humanitarian – and their role in strengthening political stability, democratic control and social resilience is considered. Significant attention is paid to empirical cases that illustrate the ability of civil society to influence public policy. The article also outlines key challenges for effective political participation of public organizations, in particular financial dependence, regulatory pressure, personnel instability, etc. The need to institutionalize the political subjectivity of public organizations as a factor of democratic consolidation in the context of socio-political transformations is emphasized. The Russian armed aggression against Ukraine and the full-scale invasion of 2022 have led to a fundamental rethinking of the political subjectivity of civil society. In the new conditions, public organizations not only remain channels of political influence, but also turn into key agents of state stability, in particular through the logistics of humanitarian aid, protection of the rights of internally displaced persons, and international representation of the country's interests. The political subjectivity of public organizations in the process of Ukraine's democratic transition testifies to a profound transformation of the role of civil society – from a peripheral observer to an active and influential actor in the political process. This actualizes the need to update theoretical approaches to understanding political subjectivity in modern conditions.

Key words: public organizations, political subjectivity, democratic transit, civil society, public policy.